

Šolske potrebešćine Marija Tičar

vseh vrst priporočaj cenj. učiteljstvu in sl. šolskim vodstvom

trgovina s papirjem in galanterijo
Ljubljana, Sv. Petra cesta šte. 26
(nasproti „Zlate kaplje“)

Zaloga Grubbauerjevih in Slatnar-
jevih zvezkov ter vseh priprav za
obratno-nadaljevalne šole.

Cene nizke!

Postrežba točna!

inženirjev» je že leta 1901 provzročila, da se je uvedla opisna geometrija na gimnazijah kot postranski predmet, in leta 1908 je delegacija dosegla, da so se osnovali v Avstriji prve tipe gimnazijskih reformnih zavodov. »St. d. av. inženirjev« pa je ostala tudi do danes iskrena zagovornica teh ref. zav., in tako je izrazil prof. Wester po svojih izvajanjih o pomenu in obsegu realnih gimnazij in reformnih gimnazijal željo, da bi vršilo »D. I. v L.« v malem ono delo, ki ga vrši »Stalna delegacija« v velikem. Po vseh kronovinah eksistirajo že taki zavodi, samo pri nas se ne ganemo. Velika prednost teh zavodov je, da so abiturientu odprte vse poti in da si torej šele v razsodnejši starosti voli svoj poklic, medtem ko si ga mora voliti sedaj učeča se mladina v starosti, v kateri ne more niti oddaleč še oceniti težav voljenega poklica in istotako tudi ne svojih zmožnosti. Profesor Wester je odnesel zagotovilo, da se bo »D. I. v L.« s pomočjo profsorskega društva in dr. prav energično lotilo tega vprašanja in da ga spravi v najkrajši dobi pred širši forum.

Poučno potovanje srednješolcev. »Dunajska Urania« priredi letošnji veliki teden pod vodstvom strokovnjaških učiteljev poučno potovanje srednješolcev, ki si ogledajo Postojnsko jamo, Trst, Miramare, Oglej, Brionske otoke, Pulj, podzemsko jame pri Reki in Škocjanu ter Gradec.

Nova realna gimnazija v Rovinju. Občina rovinjska je sklenila, da ustanovi štirirazredno realno gimnazijo in je prosila vlado za 12.000 K podpore. V tozadnji prošnji navaja občina, da ima mesto lasten statut, v mestu so okoližno sodišče, trgovska zbornica, carinski urad in še več drugih uradov, nima pa mesto še niti ene nižje srednje šole.

Kranjske vesti.

Odlikovanje. Deželni šolski nadzornik Fran Levec je dobil naslov in značaj dvornega svetnika. Čestitamo!

Ugled učiteljstva. Dolenjskega nam poročajo o neki Slomškarici, ki je prejela 25odstotno doklado, in o nekem župniku stvari, ki neusmiljeno tolčejo po ugledu našega stanu. Če se imata rada, naj se imata; ampak na škodo ugleda učiteljskega stanu ne smeta ljubimkovati. Vsaka stvar ima svoje meje.

Iz seje c. kr. okr. šolskega sveta v Kranju z dne 6. t. m. Predsednik poroča: Ana Vavkova, učiteljica v Cerkljah, je izstopila iz statusa kranjskega učiteljstva. Njeno mesto je provizorično zasedla Franciška Urbančičeva. V višji plačilni razred so prišli: Miklavčičeva Janja in prvi, Albreht Luka v drugi, Grebenz Ana in Sepaher Anton v tretji razred. Denarno podporo sta dobila Josip Križnar 100 K, Ivana Valenčič 60 K. — Nagrada za kmetijski pouk: Fr. Rojina 93 K, Karel Završnik 45 K, Ivan Jezeršek 25 K, Vil. Zirkelbach, Leop. Ferjan, Luka Albreht in Vinko Krek po 20 K. — Na podlagi novega šolskega zakona so bili za dobo šest let izvoljeni v okr. šolski svet: Fr. Luznar in Vilko Rus kot zastopnika učiteljstva; Matija Mrak, Josip Potokar in Blaž Zabet kot zastopniki sodnih okrajev; Anton Koblar kot zastopnik knezoškofijskega ordinariata. Prva starostna doklada se pripozna Amaliji Keceljevi in sicer provizorično od 1. decembra 1912 in definitivno od 1. februarja 1913. Deželnemu šolskemu svetu se predlaga neki zaslužni učitelj v višje odlikovanje. V Lučinah bi se imela graditi letos nova enorazrednica. Ker pa se je občina zaradi poplave šole na Trati in gradnje nove ceste močno zadolžila, prosi, da bi počakala šola še dve leti, to je do leta 1915. Do tedaj naj se vrši še zasilni pouk. Sprejeto. Izdela in predloži se deželnemu šolskemu svetu v odobrenje načrt poslovnika v poslovanju kraj. šolskih svetov (§ 10. postav o šolskem nadzorstvu.)

Iz ljudskošolske službe. Učiteljica Marija Sirknikova na Golem je prestavljena na štirirazrednico v Grahovem.

Škofijska kronika. Iz šematizma ljubljanske škofije za leto 1913 posnemamo sledeče: Škofija šteje 300 župnij — na novo se je ustanovila župnija Trboje, 31 župnij je praznih. Dalje šteje: 1 vikariat, tri samostojne kaplanije — dve sta prazni, 15 ekspozitur — med njimi je 6 praznih, 235 kaplanij — 95 je praznih, 30 manjših beneficijev, ki iz večine nimajo

lastnega duhovnika; samostanskih cerkva je 11, podružnic 1001. 230 manjših kapelij. Duhovnikov šteje škofija 750, med njimi je 140 redovnikov. — Usmiljenih bratov je 18, uršulink 161, karmeličank 15, usmiljenk 345, šolskih sester 84, križark 10. — Drugoverceve šteje škofija: protestantov je približno 400, nezredinjenih Grkov približno 290, judov približno 145. Poleg teh je približno 360 uniatov (katoliško-grškega obreda.)

Šolsko gledališče v Krškem. Te dni so nas na našem ličnem šolskem odru presenetili učenci in učenke obeh šol z igrano »Snežulčica«. Ravnateljstvu meščanske in vodstvu ljudske šole moramo biti za prireditve te krasne, a težavne igre hvaležni. Dosegla je lep moralen in gmoten uspeh. Obe predstavi sta vrgli nad 160 K, ki pridejo v prid naši šolarski kuhinji. Režija je bila v rokah tov. nadučitelja Levstika in soproge, ki sta žela skupno z vsem učiteljstvom splošno priznanje. — Učenci meščanske šole so prevzeli večje vloge, ki so jih rešili prav dobro. Kraljevič je nastopal sigurno, le tupaťam je prišel v deklamiranje. Resno in premišljeno je igral lovčev Radmir. Kraljevo spremstvo je bilo z ministrom vred dobro v igri in maski. Občudovali smo zlasti dragocene kostume, dočim se nam toalete kraljice in dvorjank niso zdele primerne. A za naše razmere smemo biti zadovoljni. Kraljica je igrala s posebnostjo spretnosti in je bila tudi v vlogi kmetice in branjevke na mestu. V pravih rokah je bila tudi Snežulčica. Vsa se je živela v igro in je še jako težko tragično sceno z lovčev Radmirjem izvedla prav dobro. — Za presrečno zabavo občinstva so skrbeli »skratje« z Vojem na čelu. Z dražastim nastopom in s krasnimi skupinami okrog Snežulčice so nas naravnost očarali. Baš pri teh izbornih izvedbah otroci se je poznalo veliko režiserjevo delo. — Krškemu občinstvu in šolskemu odru želimo še mnogo takih večerov. Ljudstvo ima igre nad vse rado. Počasi preide zanimanje tudi v nižje sloje, posebno — če bodo ob nedeljah popoldne znižane cene. V.

Štajerske vesti.

Družba sv. Mohorja in učiteljstvo. Pod tem naslovom se spravlja zopet v zadnjem »Slov. Gospodarju« — kdo drugi, ko kak duhovnik nad brezversko liberalno učiteljstvo. Med drugim trdi: »Kjer je še količkaj dober šolski vodja, tam je družbenik on, šola in večina učiteljstva. Kjer pa je nadučitelj kak liberalen kričar ali pa nestalen, omahljiv mož, ki ima kakega lib. prenaveteža za učitelja, tam pa učiteljstva ne najdeš med družbeniki. Tako je pri nas. Z nadučiteljem imamo tri učitelje, pa nobeden ni ud Dr. sv. Moh. in jih tudi ne vidiš celo leto v cerkvi, razen kadar morajo priti, to je ob šolskih prilikah. Za Božič in Vel. noč se poniža v cerkev tudi g. nadučitelj. Teh še ni odbila dr. Pregljeva povest. Nadalje trdi, da niso učitelji udje zaradi že dolgoletnih hujskarij v učiteljskih družbah, zlasti pa v nekaterih okrajih na učit. zborovanjih. — Citateljem »Slov. Gospodarja« nasvetuje, da pregledajo imenik v koledarju. Če ne najdejo tam domačega učiteljstva, potem pa že vedo, kako je. — Zadnjič sem čital v »Tovarišu«, kjer neki tovariš tarna, da imamo premalo nadzornikov. Zadnji »Sl. Gospodar« pa nam poda dober namigljaj, kako nadzornike razbremeniti, da, celo skrbiti bi se dalo njih število in država bi prihranila nekaj kron. Saj nadzorniku ni treba pohajati posameznih šol, da se prepriča o njih dobroti. V roke naj vzame koledar Dr. sv. Mohorja ter pregleda tam imenik članov. Ako je nadučitelj, šola in učiteljstvo naročnik Mohorjevih knjig, je lahko prepričan, da je to vzorna šola. Učiteljstvo, ki uživa tako duševno hrano, kakor nam jo nudijo te knjige, ne more biti slabo, učiteljstvo, ki črpa svojo nadaljno naobrazbo iz teh knjig, je gotovo vsestransko podkovano, skrbno pridno za nadaljno naobrazbo ter more nuditi v šoli le kaj dobrega. Tudi v moralnem oziru se temu učiteljstvu ne da nič oporekati, dočim so vsi drugi brezverci, moralno pokvarjeni. Nasvetoval pa bi tudi, da učiteljstvo vbo- doče skrbno pregleda imenik članov Mohorjeve družbe, kjer bo dobilo najboljšo sliko posameznih šol ter vedelo primerno ceniti svoje tovariše in tovarišice po njih značaju in stanovski zavesti.

Od Slovencev pridobljeni denar za nemške namene. Adolf Westen ml.,

tvorničar v Gaberju, je ob priliki svoje poroke daroval 1100 K v izključno nemške narodne namene in sicer je dal protestantovski občini v Celju 300 K, nemškemu društvu v Celju 200 K, za Deutsches Haus v Celju 200, nemškemu Schulvereinu 200 K in Südmarki 200 K. — Značilno je, da nemški tvorničar Westen razpečava svoje izdelke izključno le med Jugoslovani ter je do izbruha vojske pošiljal na Bolkan.

Ljudsko knjižnico v Mariboru (Narodni dom) je obiskovalo v mesecu prosincu 1913 142 čitateljev, ki so si izposodili 422 knjig. Knjižnica ima češki oddelek in oddelek za mladino ter oskrbuje tudi knjižnico »Mariborskega Sokola«. Nabavila si je vsa nova dela leposlovnega in znanstvenega značaja ter šteje v celem nad 2000 knjig. Knjige si izposojuje lahko brez izjeme vsak. Kupi si izkaznico za 20 vin, in dobi nanjo 12 knjig; izposojujejo se vsaki torek in četrtek od 7. do 8. ure zvečer in vsako nedeljo od 9. do pol 11. ure dopoldne.

Slavno uredništvo »Učit. Tovariša« v Idriji. »Učiteljski Tovariš« piše v 5. št. z dne 31. jan. v članku »Vzajemnost pa taka«, da je v župnišču za petero župnikov prostora — temu nasproti kot župnik popravilam v smislu § 19. tisk. zak. naslednje: Ni res, da je v župnišču za petero župnikov prostora; res pa je, da je samo za enega župnika prostor, kateri ima dve sobi in obednico. — Sv. Lovrenc v Slov. Goricah, dne 5. 2. 1913. Jožef Sinko, župnik.

Kako se izvršujejo na Štajerskem solske postavbe? Nedavno je bilo na deklški šoli v Sentjurju ob juž. žel. izpraznjeno voditeljsko mesto. Izvršilna naredba k §§ 107, 109 in 110 določuje pod A) b) izrečno, da se imajo učna mesta na deklških šolah razpisovati za ženske in moške učne moči. Omenjeno mesto pa je bilo razpisano samo za prve. Tisti, ki bi morali čuvati, da se šol. postavbe ne kršijo se rajši pečajo z raznimi »Auszugi«, samo da bi bolj zasloveli! Natančno izpolnjevanje šol. postav pa jim je deveta briga!

Štajerska agrarna stranka je imela dne 30. januarja t. l. sejo, kateri se je sprejela na predlog cesarskega svetnika Kapperja sledeča izjava: Četudi bi imela stranka s strogo strankinega stališča zanimanje za razpust deželne zbornice in končno razjasnitev razmer, podrejuje vendar strankine zahteve občemu blagru z ozirom na mnogo nerešenih gospodarskih vprašanj. Zaradi tega je za to, da postane deželni zbor delazmožen in da temeljito reši v prvi vrsti vprašanje učiteljskih plač. Smatra pa v malem finančnem načrtu določene prispevke države deželam dosti premajhne, kakor da bi se s tem moglo ugoditi znanim in opravičenim zahtevam učiteljstva, in poziva zatorej vse državne poslance, naj se v državnem zboru zavzamejo za to, da se odkažejo deželam v ta namen zadostni prispevki. Ako pa bi se pri polnem varstvu narodnih in gospodarskih odnošajev nemškega prebivalstva ne dosegla delazmožnost deželne zbornice, se naj to vprašanje na vsak način reši ustavnim putem.

Iz Vidma ob Savi. V nedeljo, dne 9. februarja, se je vršil tu ustanovni občni zbor Ljudske knjižnice. Pristopilo je že 44 članov, kar je za tako mal kraj že prav čedno število. Predsednik novega društva je videmski nadučitelj tov. Janko Knapič.

Po previdnosti Volksrata je pred poldrugim letom zasedel mesto nadučitelja na šulferajnski šoli v Konjicah veliki Nemec Hans Frass, rojen nekje pri Sv. Andražu v Slov. goricah. Pa konjiški Nemci niso nič kaj zadovoljni s Frasovo nemščino, zato ga ne marajo v svoji družbi in ga — no, milo rečeno, moralčno »vun mečejo«. Da na Pirchovi — po konjiških Nemcih prirejani — slavnosti ni bil dejanski »vun vržen«, se ima zahvaliti samo gospem, ki so ga ščitile. V šoli pa se celo učenke posmehujejo Frasovi nemščini. Janko! Ali še nisi prišel do spoznanja, da je vendarle dobro, če se tudi učitelj ravna po pregovoru: »Schuster bleib bei deinem Leisten!« Vidiš, da re-negata nikjer ne marajo!

Goriške vesti.

Kje je bolje? Pa je presunila tragična smrt tovariša Brusa naš slavnici. kr. okr. šolski svet. Ne tako, pa ne — so si mislili — da bi se tudi naše goriško učiteljstvo začelo streljati zaradi svoje

mizerije. Temu je treba odpomoči. In res, pred kratkim so dobila goriška šolska vodstva sledeči odlok: »C. kr. okr. šolski svet v Gorici je dne 2. t. m. na predlog g. Pavlice enoglasno dovolil 5000 K podpore onim učnim osebam tega okraja, ki so prišle bodisi zaradi bolezni ali zaradi obilne družine ali iz kakih drugih vzrokov brez lastne krivde v gmotno stisko ter so nujno potrebne podpore«. — Torej z drugimi besedami: oni, ki ste v taki mizeriji, da vam ne preostaja nič drugega, kot da si poženetе kroglo v glavo, počakajte še malo, izposodite si še eno krono za kolek in napravite prošnjo na nas usmiljene in velikodušne, v kateri dokažite, da vam brez nujne podpore ni mogoče niti trenutka več živeti. Mi se bomo o tem prepričali in vam pošljemo kakih 100 kronic, da vas rešimo smrti. Tisti pa, ki imate še za pelento in sol, čakajte, da tudi zato ne bodete imeli več, ker tudi vam se pozneje ne bo dovolilo umirati take smrti, kot sedem Kranjcem. — V vsaki deželi sodijo drugače, na Kranjskem obsojajo učiteljstvo na smrt — pri nas pa v dosmrtno ječo z dnevnim postom. Kje je bolje?

Iz Piskovice. V nedeljo, 26. pretečenega meseca je priredila tukajšnja šolska mladina veselico pod vodstvom svojega nadučitelja. Domačega občinstva je bila polna šolska soba. Otroci so izborno peli in so po želji občinstva nekatere pesmi ponovili. Izvrstno so uprizorili tudi lepe igre. Pohvalno je priznati, da se je tov. nadučitelj mnogo in uspešno trudil. Ljudstvo je bilo na lepi veselici prav zadovoljno.

Iz Volčjegrada pri Komnu poročajo: Prošlo nedeljo smo imeli v naši vasi zopet nekaj novega — šolsko veselico. V mali šolski sobi se je zbralo obilo občinstva, ki so z veliko pazljivostjo prisostvovali izvajanju vzporeda, ki je bil res nekaj lepega in katerega so naši šolarji izborno rešili. Hvala g. učitelju, ki se toliko potrudil za naše otroke; naj se le tudi za naprej potrudil in naša hvaležnost ne izostane.

Koroške vesti.

Koroška Albanija. Naše šolske oblasti, katerih dolžnost je čuvati nad tem, da se zakoni spoštujejo, dajejo mesto tega s teptanjem in omalovaževanjem zakonov učiteljstvu žalosten zgled in ga s tem ojnajujejo, da tudi ono deluje po nazoru, ki je menda postal last vseh šolskih oblasti, da je namreč namen in smoter šol na Koroškem edinole germanizacija. Da je temu tako, govore prejasno slučajni Strojna, St. Daniel, Vogrče, Skofice in ne v najmanjši meri naše šolske razmere. Vkljub temu, da je šola v Skočdolcu od nekdanje dvojezične, se je s slovenščino ravnalo doslej po mačehovsko. Dokler so v občini vladali Nemci, se temu nismo čudili; saj smo občutili povsod, da jim je nepristranost in pravičnost tuj pojem. A da se tudi sedaj naše opravičene zahteve omalovažujejo, da se slovenščina poučuje še vedno po končanem nauku kakor neobdigan potreba privesek, da se pouk omejuje na čitanje in da se obkladajo naši otroci v šoli s pskovkami kot »windische Butle«, nam jemlje zadnje koščke potrpežljivosti. To imamo torej za našo prizanesljivost, das mo trpeli dozdaj med nami učno osebo, ki za naše šole nikakor ni usposobljena. Na dvojezične šole sodijo obeh jezikov zmožni učitelji — ali slovenski učitelji, ki morajo kruh pri Nemcih služiti, da zasedajo njih mesta nemški agitatorji, ki ščuvajo mirno prebivalstvo, delajo spore, ki sejejo sovraštvo. Če vam tako mrzi naša deca in jo tako sovražite, da se niti v šoli ne morete premagovati in jo psujete, bodite pa vsaj toliko dosledni, in obrnite hrbet toliko sovraženim »windischarjem«. Hočemo, da se naša deca vzgaja v šoli k ljubezni do svojega rodu in naroda, kakor zahtevano v zakonih, ne pa, da se seje narodna nestrpnost. — Odkar je vlada odkrila svoje občutno srce in se zavzema za baje zatirane narode, četudi ti režejo nosove in streljajo na zdravnike, ki jim nudijo pomoč, se je naselilo tudi v naših srcih upanje, da se spomni tudi nas nič manj zatiranih koroških Slovencev in nam da to, s čimer tako radodarno obisplje Albance. — Upamo tudi, da se nas spomni okrajni šolski svet v Beljaku in ukrene potrebno, da bo uživala slovenščina iste pravice in da se bo regovala tako, kakor drugi predmeti. Končno izrekamo nado, da se gospod Šille škoraj priuči toliko slovenščini, da